

ПОШУК НАУКОВОЇ НОВИЗНИ ПРИ ВИКОНАННІ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

*Тютюнник С. В., доцент кафедри організації обліку та аудиту
ПДАА, к.е.н., доцент*

Науково-дослідна робота студента є важливою, невіддільною від інших складових частиною цілісного навчального процесу та однією з головних підстав для одержання відповідної кваліфікації (бакалавра, спеціаліста чи магістра). Її найголовнішим виявом є підготовка і написання курсових, випускних та дипломних робіт.

Після завершення дослідження відповідальним завданням є визначення нового знання, яке отримав дослідник, тобто формулювання наукової новизна, теоретичного і практичного значення результатів дослідження. Необхідно враховувати, що наукову новизну можуть мати як нові теоретичні положення, так і практичні (нормативні) рекомендації, які раніше не були відомі та не зафіксовані в науці та практиці. Теоретичною новизною можуть відзначатися запропонована дослідником концепція, виявлена закономірність певного процесу, обґрунтований понятійний апарат тощо. Практична новизна може стосуватися нової методичної системи, правила, пропозиції, рекомендації тощо. У науковій новизні повинні бути повністю розкриті зміст концепції, методу чи методики, названі умови, сформульовані виявлені закономірності, описані певні моделі тощо.

Наукова новизна дослідження обов'язково повинна бути пов'язана з її евристичністю, тобто можливістю одержання на її основі нових результатів і наукових даних.

Дипломна робота студента повинна містити елементи наукової новизни. До них можна віднести: нове поняття, застосоване студентом у роботі, новий самостійно виконаний експеримент і т. д. Потрібно враховувати те, що основне в науковій новизні дипломної роботи - не тільки те, чого раніше не було, але і затребуваність нових елементів наукою чи практичною діяльністю.

При формулюванні наукової новизни студенти повинні враховувати, що недостатньо в дипломній роботі просто заявити, що зроблено щось нове. Для визнання наукової новизни необхідно ретельно її обґрунтувати, довести її правомірність. Доведення наукової новизни проводиться на підставі ретельного аналізу літературних джерел, науково-дослідних робіт, публікацій з теми дослідження тощо.

Наукова новизна вважається доведеною, якщо в дипломній роботі: обґрунтовані нові вирішення поставлених завдань; розроблені нові принципи вирішення завдань, досліджені нові явища; представлені нові методики. При поданні наукової новизни у дослідженні обов'язково повинно бути наведено і її відмінність від інших досліджень. При цьому в поняття «наукова новизна» включаються вирази: «на відміну від існуючих

методів...»; «нова методика, що дозволяє ефективно...» і т. д.

При формулюванні наукової новизни обов'язково потрібно враховувати, що вона не повинна зводитися до простого переліку встановлених фактів, ідей, закономірностей, вона має розкривати головну наукову концепцію автора, давати наукове пояснення його досліджень у новому якісному і кількісному аспектах (розвиток відомих ідей, відкриття нових закономірностей, наукове обґрунтування нових методів розрахунку, вимірювань, технічних рішень та ін.).

Питання новизни є одним із дискусійних і складних, тому потрібно вміти визначати новизну свого наукового результату, особистий внесок у збагачення знань.

Виділяють три рівні наукової новизни результатів дослідження:

1. Перетворення відомих даних, докорінна їх зміна.
2. Розширення, доповнення відомих даних.
3. Уточнення, конкретизація відомих даних, поширення відомих результатів на новий клас об'єктів, систем.

Перший рівень характеризується принципово новими у даній галузі знаннями, які не доповнюють відомі положення, а являють собою наукове відкриття. На цьому рівні розрізняють два варіанти новизни: дискусійно-гіпотетичну і загальноновизнану. У першому випадку нові результати ще недостатньо доведено. Цього слід уникати. У другому – висновки науково обґрунтовані, достатньо конкретні.

На другому рівні передбачається, що новий результат розширює або доповнює відомі теоретичні чи практичні положення, вносить у них нові елементи, доповнює знання у даній галузі без зміни їх суті.

На третьому рівні новий результат конкретизує, уточнює відомі положення, що мають допоміжне значення. На цьому рівні відомий метод, прийом може бути конкретизовано і поширено на новий клас об'єктів, систем, явищ.

Наукова новизна одержаних результатів є обов'язковим елементом вступу. У ній наводять суть нових наукових положень (рішень), які запропоновані студентом особисто. При цьому необхідно визначити відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку). Всі наукові положення з урахуванням досягнутого ними рівня новизни створюють теоретичну основу вирішеної в дипломній роботі проблеми. Наукова новизна – це ознака, наявність якої дає автору право на використання поняття «вперше» при характеристиці одержаних результатів і проведеного дослідження у цілому. Поняття «вперше» означає, що подібних результатів не було до їх публікації. Для багатьох дисциплін наукова новизна виявляється у теоретичних положеннях, які вперше сформульовані та змістовно обґрунтовані; методичних рекомендаціях, які впроваджено в практику і які суттєво впливають на досягнення нових соціально-економічних результатів.

Типовими помилками при визначенні наукової новизни є [2]:

1. Новизна підмінюється актуальністю теми, її практичною і теоретичною значущістю.

2. У роботі стверджується, що дане питання вивчається вперше, однак це не відповідає дійсності (краще зазначити: у такому аспекті, в таких умовах раніше не розглядалося).

Кожне наукове положення чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено, а сутності і новизни положення із написаного виявити неможливо. Подання наукових положень у вигляді анотації є найбільш розповсюдженою помилкою при формулюванні наукової новизни.

У формулюванні наукової новизни часто порушується ієрархія її положень. На перше місце необхідно ставити положення, що починаються з визначення «вперше», потім «доповнено», а після цього «уточнено». Також помилковим є включення в наукову новизну положень, сформульованих у вигляді висновка.

У науковій новизні одержаних результатів подають короткий перелік нових наукових положень (рішень), запропонованих студентом особисто [1]. Необхідно вказати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше здобуто, вдосконалено, дістало подальший розвиток).

Існують такі форми новизни наукового дослідження: часткове нове поєднання ознак (було 1+2, стало 3+4); включення нової ознаки (було 1+2, стало 1+2+3); заміна частини ознак новими (було 1+2+3, стало 1+2+4); використання більш конкретної ознаки як загальноприйнятої (було 1+2+3, стало 1+2+3х); нове взаєморозташування ознак (було 1+2+3, стало 1+3+2); сумісне використання ознак, які раніше використовувалися окремо, у вигляді нового поєднання; нова форма (режим, структура) ознаки; нове кількісне співвідношення ознак; використання відомого пристрою, методу, моделі, які раніше не використовувалися для цієї мети.

Таким чином, при формулюванні наукової новизни доцільним є використання таких виразів: «вперше здійснено комплексне...», «вперше формалізовано...», «створено концепцію, що забезпечує...», «розроблено нову систему...», «досліджено специфічні зв'язки...», «визначено ефективність...». Використовуючи їх, слід конкретизувати власне наукову новизну особистого дослідження, давати відповідні пояснення.

Список використаних джерел

1. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2011. - № 9-10.

2. Дисертаційні помилки : [монографія] / А. М. Зосимов, В. П. Голік. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2009. – 264 с.